

Nurani Varlıklar: Melekler

أَمَّنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ آمَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ
لَا نَفَرَقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ

Muhterem Müslümanlar! Hutbemiz, **Meleklerle İman** hakkındadır.

İmanın altı esasından biri de meleklerle imandır. Ancak, diğer iman esaslarında olduğu gibi **bu esasta da** günümüz insanı bir sarsıntı geçirmiştir. Hatta bu sarsıntı, **diğerlerinden daha şiddetli olmuştur**. Halbuki ayet-i kerimede; «...Asıl iyilik; Allah’a, ahiret gününe, meleklerle, kitaplara, peygamberlere inanan kimselerin yaptığıdır...» (*Bakara, 2/177*) buyrulmakta ve **tevâtür derecesine ulaşan hadislerde** (*Buhârî, “İmân”, 37; Müslim, “İmân”, 1*) inanç esasları arasında sayılmaktadır.

Melek kelimesi “haber getiren, elçi, dirayetli güçlü ve kuvvetli” gibi mânalara gelir. İslami terminolojide ise; “**Allah’ın mesajını ve emirlerini taşıyan, O’nun emirlerini tam olarak yerine getiren, Allah’a itaatten asla ayrılmayan, farklı suretlere girebilen, duyularla algılanamayan, nurdan yaratılmış Allah’ın çok değerli kullarıdır.**” şeklinde ifade edilir.

Melek kelimesinin çoğulu melâikedir, tekil ve çoğul halde **Kur’ân-ı Kerim’de 88** yerde geçmektedir.

Melekler; ruh gibi lâtîf, nûrânî, insanlarla ilgili birtakım görevleri bulunan varlıklardır. Akıl ve konuşma kabiliyetleri olup şehvet ve gadap gibi, beşerî ihtirasları ve ihtiyaçları yoktur. Ayrıca; erkeklik-dişilik, doğmak-doğurmak, gençlik-ihtiyarlık, yemek-içmek, uyumak, yorulmak gibi özellikleri

yoktur. Daima Yüce Allah'ı tesbih ve zikreder, yerde ve gökte birtakım vazifeler ile meşgul olurlar.

Meleklerin gıdalar da manevidir; zikir, tesbih, hamd ve Cenab-ı Hakk'a ait marifet ve muhabbet nurlarından lezzet alırlar. Allaha ibadet hususunda ne bir büyüklük duygusuna kapılırlar ne de yorulup usanırlar: “... **O'nun huzurunda bulunanlar, O'na ibadet hususunda kibirlenmezler ve yorulmazlar. Onlar bıkip usanmaksızın gece gündüz Allah'ı tesbih ederler.**” (*Enbiya suresi, 21/19-20*)

Ayrıca melekler, kendilerine has latif ve nurani bir yapıya sahip olmaları sebebiyle hareket ve nüfuz keyfiyetleri son derece süratli ve mükemmel olan varlıklardır. Kur'an'da onların bu özelliklerini ifade sadedinde şöyle buyrulur: “Melekler ve ruh, O(nun arşı)na -miktarı (dünya senesi ile) elli bin yıl olan- bir günde yükselip çıkarlar.” (*Mearic suresi, 70/4*)

Melekler, beş temel duyu organı - **göz, kulak, burun, dil ve dokunma-** ile algılanabilecek maddi bir yapıya sahip olmadıklarından, **onları göremeyiz. Melekler, gayb alemine ait fizik ötesi varlıklardır.** Bugün var olduğu ilmen ispat edilen veya hissedilen nice varlıklar vardır ki biz onları çıplak gözle göremiyoruz.

Kâinatta çok küçük bir yer işgal eden gezegenimizde, binlerce çeşit hayat ve yaşama şekli olduğu gibi, dünyadan çok daha büyük yıldızların, gezegenlerin ve sistemlerin **kendi şartlarına uygun canlı ve şuurlu sakinleri** vardır. Pek çok farklı cinsten olan o varlıklara dinde “**melekler ve ruhaniler**” denir. Meleklerin ve ruhanilerin varlığı, insanların ve hayvanların varlığı kadar kesindir, denilebilir.

Bütün peygamberler, getirdikleri mesajda meleklerin varlığını bildirmişlerdir. Bütün ilâhî dinlerde melek inancı

vardır. Kur'ân-ı Kerîm'de meleklerin varlığına ve özelliklerine ilişkin onlarca âyet bulunmaktadır. Hz. Peygamber (s.a.s.) de pek çok hadisinde meleklerden, onların özelliklerinden ve kimi zaman onları gördüğünden bahsetmiş, Cibril hadisinde olduğu gibi bazen buna sahabe de şahit olmuştur. (*Müslim, Zühd, 60*), (*Buhârî, İmân 37. Müslim, İmân 1, 5.*)

Kur'an-ı Kerim, bize meleklerden bahseder ve onların varlığına inanmayı, **iman esasları içinde zikreder.** Hutbemizin başında okuduğumuz ayet-i kerimede; “Peygamber Rabbi tarafından kendisine indirilene iman etti, (buna) mü'minler de (iman ettiler). Her biri Allah'a, **meleklerine**, kitaplarına, peygamberlerine iman ettiler.” (*Bakara suresi, 2/285*) buyrulmakta.

Ve yine “... Kim Allah'ı, **meleklerini**, kitaplarını, peygamberlerini ve ahiret gününü inkar ederse, o artık tam bir dalalet içine düşmüş demektir.” Buyrulur. (*Nisa suresi, 4/136.*)

Peygamber Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) bir hadis-i şeriflerinde “**Cinlerin ve şeytanların ateşten, Hz. A.dem'in topraktan/çamurdan, meleklerin ise, nurdan yaratıldığını**” bildirilir. (*Müslim, Zühd 10*)

İslam âlimlerine göre insanlar arasından seçilen **peygamberler, bütün meleklerden daha üstündür.** Bununla birlikte **meleklerin önde gelenleri** -peygamberler dışındaki- **bütün insanlardan; takva sahibi müminler ve şehitler** diğer meleklerden; diğer melekler ise kâfir, münafık, müşrik ve günahkâr insanlardan üstün kabul edilmiştir.

Meleklerin tür ve sayılarını Allah'tan başka kimse bilemez. (*Müddessir, 74/31*) Ayet ve hadislerden hareketle, melekleri isim ve icraatlarıyla tanımaktayız. Bu cümleden

olarak, melekleri, temel görevleri açısından şu gruplarda inceleyebiliriz:

Dört Büyük Melek

Cebrâil (as):

Bu meleklerin başında Cebrâil (as) gelir. Vazifesi, İlâhî vahyi peygamberlere ulaştırmaktır. Bu sebeble, ona Vahiy meleği de denir. Ayrıca Cibril (as) ayetlerde “*ruh*“, “*resulün kerim*“, “*resulü rabbik*“, “*rûhu'l-emin*“, “*rûhu'l-kudüs*” gibi isimlerle de zikredilmektedir.

Azrâil (as):

İnsanların ruhlarını kabzetmek, bedenlerden çekip almak ile vazifelidir. Melekü'l-Mevt, yani, ölüm meleği adı da verilir.

Mîkâil (as):

Allah tarafından kainattaki olayların ve yaratıkların rızıklarının idaresine vasıta kılınmıştır. Rızıkları sahiplerine ulaştırmak ve yağmur, rüzgâr gibi tabiat hâdiselerini Allah'ın irâdesine göre düzenlemekle meşgul melektir.

İsrâfil (as):

Sûr adı verilen boruyu öttürüp kıyâmetin kopuş zamanını ilân ile vazifeli melektir. İsrâfil (as) kıyâmetin kopup kâinatın yıkılmasından ve bütün canlıların ölümünden sonra, Sûr'a ikinci bir defa daha üfleyecek, bu üfleyle insanlar dirilerek kabirlerinden kalkacak, Mahşer meydanında toplanacaklardır.

Kirâmen Kâtibin Melekleri

Değerli Kâtipler anlamına gelen Kirâmen Kâtibîn, insanların sağında ve solunda bulunan, iyi-kötü bütün sözlerini ve davranışlarını kaydeden meleklerdir. **Hafaza melekleri** adı da verilen bu melekler, kıyamet günü hesap sırasında yapılan işlere de şahitlik edeceklerdir.

Mukarrebûn Melekleri

İllyyun ve keriiyyun olarak da anılan bu melekler, Allah'ı tesbih ve anmakla görevli olup O'na çok yakın ve O'nun katında şerefli bir mevkide bulunurlar. (*Nisa suresi, 4/172*)

Hamele-i Arş Melekleri

Arşı taşıyan meleklerin adıdır. Kur'an'da haklarında şöyle buyrulur: **“Arşı yüklenen bir de onun çevresinde bulunanlar (melekler) rablerini hamd ile tesbih ederler (yüceltirler), O'na iman ederler.”** (*Mü'min suresi, 40/7. Hakka suresi, 69/17.*)

Münker ve Nekir

Ölümden sonra kabirde sorgu ile görevli iki melektir. **“Bilinmeyen tanınmayan, yadırganan”** anlamındaki münker ve nekir, mezardaki şahsa, hiç görmediği bir şekilde gelmeleri sebebiyle bu ismi almışlardır. Bu iki melek kabirdeki ölümlere, **“Rabbin kim?”**, **“Peygamberin kim?”**, **“Kitabın ne?”** şeklinde sorular yöneltirler ve insana, alacakları cevaplara göre muamele ederler. (*Tirmizi, Cenaiz, 70; Müsned, 3/126.*)

Hadis-i Şeriflerde; insanın kalbine doğruyu ve gerçeği ilham eden meleğe (*Tirmizi, Tefsir 3.*), namaz kılanlarla birlikte Fatiha suresinin bitiminde ‘amin‘ diyen meleklerle (*Buhari, Ezan 11*), her gün sabah ve ikindi namazlarında mü'minlerle birlikte olan meleklerle (*Buhari, Mevakit 16*), Kur'an okunurken yeryüzüne inen (*Buhari, Fezailu'l-Kur'an 15*), ilim ve zikir meclislerini dolaşan (*Buhari, Daavat 66*) ve müminler için dua ve istiğfar eden meleklerle de dikkat çekilir. (*Tirmizi, İlim 19*)

Cenâb-ı Hak bizleri; meleklerin dua ettiği, meleklerin sevdiği kullardan eylesin.